Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 12ης Μαρτίου 2019*

«Πρόσβαση στα έγγραφα – Απόφαση 2004/258/ΕΚ – Έγγραφο που επιγράφεται “Απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου για το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ” – Άρνηση προσβάσεως – Εξαίρεση σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών – Εξαίρεση σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση – Υπέρτερο δημόσιο συμφέρον»

Στην υπόθεση T-798/17,

Fabio De Masi, κάτοικος Αμβούργου (Γερμανία),

Γιάνης Βαρουφάκης, κάτοικος Αθηνών (Ελλάδα),

εκπροσωπούμενοι από τον A. Fischer-Lescano, καθηγητή,

προσφεύγοντες,

κατά

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενης από την T. Filipova και τον F. von Lindeiner, επικουρούμενους από τον H.-G. Kamann, δικηγόρο,

καθής,

με αντικείμενο προσφυγή βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως της ΕΚΤ, της 16ης Οκτωβρίου 2017, να μην επιτρέψει στους προσφεύγοντες την πρόσβαση στο έγγραφο της 23ης Απριλίου 2015 με τίτλο «Απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου για το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ»,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Prek, πρόεδρο, F. Schalin και M. J. Costeira (εισηγήτρια), δικαστές,

γραμματέας: E. Coulon

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Με έγγραφο της 24ης Απριλίου 2017, οι προσφεύγοντες, Fabio De Masi και Γιάνης Βαρουφάκης, ζήτησαν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), βάσει της αποφάσεως 2004/258/ΕΚ της ΕΚΤ, της 4ης Μαρτίου 2004, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της ΕΚΤ (ΕΚΤ/2004/3) (ΕΕ 2004, L 80, σ. 42), όπως τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις της ΕΚΤ 2011/342/ΕΕ, της 9ης Μαΐου 2011 (ΕΚΤ/2011/6) (ΕΕ 2011, L 158, σ. 37), και (ΕΕ) 2015/529, της 21ης Ιανουαρίου 2015 (ΕΚΤ/2015/1) (ΕΕ 2015, L 84, σ. 64), πρόσβαση σε όλες τις εξωτερικές νομικές γνωμοδοτήσεις που φέρεται να ζήτησε η ΕΚΤ, με σκοπό την εξέταση των αποφάσεών της τής 4ης Φεβρουαρίου και της 28ης Ιουνίου 2015 σχετικά με την επείγουσα στήριξη της ρευστότητας που παρασχέθηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος σε ελληνικές τράπεζες.

2 Με επιστολή της 31ης Μαΐου 2017, η ΕΚΤ ενημέρωσε τους προσφεύγοντες ότι δεν είχε ζητήσει νομικές γνωμοδοτήσεις για τις εν λόγω αποφάσεις. Επιπλέον, ενημέρωσε τους προσφεύγοντες για την ύπαρξη εξωτερικής νομικής γνωμοδοτήσεως, της 23ης Απριλίου 2015, με τίτλο «Απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας» (στο εξής: επίμαχο έγγραφο).

3 Με έγγραφο της 7ης Ιουλίου 2017, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από την ΕΚΤ, δυνάμει της αποφάσεως 2004/258, την πρόσβαση στο επίμαχο έγγραφο.

4 Με επιστολή της 3ης Αυγούστου 2017, η ΕΚΤ αρνήθηκε την πρόσβαση στο επίμαχο έγγραφο βάσει, αφενός, της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258, σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών, και, αφετέρου, της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της ίδιας αποφάσεως, σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση.

5 Με έγγραφο της 30ής Αυγούστου 2017, οι προσφεύγοντες υπέβαλαν επιβεβαιωτική αίτηση προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 2, της αποφάσεως 2004/258.

6 Με επιστολή της 16ης Οκτωβρίου 2017, η ΕΚΤ επιβεβαίωσε την απόφαση της 3ης Αυγούστου 2017 περί αρνήσεως προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση). Η άρνηση αυτή βασίστηκε στις ίδιες εξαιρέσεις με εκείνες που αναφέρονταν στην απόφαση της 3ης Αυγούστου 2017.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

7 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Δεκεμβρίου 2017, οι προσφεύγοντες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.

8 Στις 22 Φεβρουαρίου 2018, η ΕΚΤ κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου υπόμνημα αντικρούσεως.

9 Το υπόμνημα απαντήσεως και το υπόμνημα ανταπαντήσεως κατατέθηκαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, στις 22 Μαρτίου 2018 και στις 2 Μαΐου 2018, αντιστοίχως.

10 Με διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2018, το Γενικό Δικαστήριο διέταξε την ΕΚΤ, βάσει του άρθρου 91, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, να προσκομίσει το επίμαχο έγγραφο. Η ΕΚΤ ανταποκρίθηκε εμπροθέσμως στο αίτημα αυτό. Συμφώνως προς το άρθρο 104 του Κανονισμού Διαδικασίας, το έγγραφο αυτό δεν κοινοποιήθηκε στους προσφεύγοντες.

11 Το Γενικό Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 106, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, να αποφανθεί χωρίς να διεξαχθεί επ' ακροατηρίου συζήτηση.

12 Οι προσφεύγοντες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

– να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

– να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα.

13 Η ΕΚΤ ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

– να καταδικάσει τους προσφεύγοντες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

14 Προς στήριξη της προσφυγής, οι προσφεύγοντες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, δύο λόγους ακυρώσεως, που στηρίζονται, ο πρώτος, σε παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258 και, ο δεύτερος, σε παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της ίδιας αποφάσεως.

15 Προκαταρκτικώς, όσον αφορά το νομικό πλαίσιο που διέπει το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα της ΕΚΤ, επισημαίνεται ότι το άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ είναι αφιερωμένο στην αρχή του ανοικτού χαρακτήρα της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συναφώς, το άρθρο 15, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διευκρινίζει ότι προκειμένου να προωθήσουν τη χρηστή διακυβέρνηση και να διασφαλίσουν τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης διεξάγουν τις εργασίες τους όσο το δυνατόν πιο ανοιχτά. Κατά την παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, του άρθρου αυτού, κάθε πολίτης της Ένωσης και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα προσβάσεως σε έγγραφα των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, ανεξαρτήτως υποθέματος, με την επιφύλαξη των αρχών και των προϋποθέσεων που θα καθορισθούν σύμφωνα με την παράγραφο αυτήν. Περαιτέρω, κατά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου αυτής, οι γενικές αρχές και τα όρια, εκ λόγων δημοσίου ή ιδιωτικού συμφέροντος, που διέπουν αυτό το δικαίωμα προσβάσεως σε έγγραφα, καθορίζονται, μέσω κανονισμών, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αποφασίζουν σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Κατά το τρίτο εδάφιο της παραγράφου αυτής, καθένα από τα θεσμικά ή λοιπά όργανα ή οργανισμούς εξασφαλίζει τη διαφάνεια των εργασιών του και εισάγει, στον εσωτερικό του κανονισμό, ειδικές διατάξεις για την πρόσβαση στα δικά του έγγραφα, σύμφωνα με τους κανονισμούς που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο της εν λόγω παραγράφου. Κατά το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου αυτής, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) υπόκεινται στην εν λόγω παράγραφο μόνον κατά την άσκηση των διοικητικών τους καθηκόντων.

16 Η απόφαση 2004/258 αποσκοπεί, όπως αναφέρουν οι αιτιολογικές της σκέψεις 2 και 3, να εξασφαλίσει ευρύτερη πρόσβαση στα έγγραφα της ΕΚΤ από εκείνη που υπήρχε υπό το καθεστώς της αποφάσεως ΕΚΤ/1998/12 της ΕΚΤ, της 3ης Νοεμβρίου 1998, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και τα αρχεία της ΕΚΤ (ΕΕ 1999, L 110, σ. 30), ενώ συγχρόνως θα πρέπει να προστατεύεται η ανεξαρτησία της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών καθώς και η εμπιστευτικότητα ορισμένων

ζητημάτων που ανάγονται στην άσκηση των καθηκόντων της ΕΚΤ. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2004/258 παρέχει ως εκ τούτου σε κάθε πολίτη της Ένωσης και σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την έδρα του σε κράτος μέλος δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα της ΕΚΤ, υπό την επιφύλαξη των όρων και περιορισμών που καθορίζονται στην απόφαση αυτή.

17 Το δικαίωμα αυτό υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς για λόγους δημοσίου ή ιδιωτικού συμφέροντος. Ειδικότερα, και συμφώνως προς την αιτιολογική της σκέψη 4, η απόφαση 2004/258 προβλέπει, στο άρθρο 4, καθεστώς εξαιρέσεων που επιτρέπει στην ΕΚΤ να αρνείται την πρόσβαση σε έγγραφο στην περίπτωση που η γνωστοποίησή του θα έθιγε την προστασία ενός από τα συμφέροντα που προστατεύονται από τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού ή στην περίπτωση που το εν λόγω έγγραφο προορίζεται για εσωτερική χρήση, στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ΕΚΤ και της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών, των εθνικών αρμόδιων αρχών ή των εθνικών εντεταλμένων αρχών, ή αποτυπώνει ανταλλαγή απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και λοιπών συναφών αρχών και φορέων. Δεδομένου ότι οι εξαιρέσεις από το δικαίωμα προσβάσεως οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 4 της αποφάσεως 2004/258 συνιστούν απόκλιση από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα, οι εξαιρέσεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται στενά και να εφαρμόζονται αυστηρά (πρβλ. απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2012, Thesing και Bloomberg Finance κατά ΕΚΤ, T-590/10, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2012:635, σκέψη 41).

18 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω αρχών πρέπει να εξετασθούν οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγοντες προς στήριξη της προσφυγής. Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να αρχίσει την εξέταση αυτή από τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως.

19 Στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η ΕΚΤ εφάρμοσε εσφαλμένα την εξαίρεση σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση, που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258. Ως εκ τούτου, προβάλλουν ότι η ΕΚΤ προσέβαλε επίσης το δικαίωμά τους προσβάσεως στα έγγραφα που απορρέει από το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2004/258.

20 Ο συγκεκριμένος λόγος ακυρώσεως διαρθρώνεται σε δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος στηρίζεται σε εσφαλμένη εφαρμογή της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση. Το δεύτερο σκέλος στηρίζεται στην ύπαρξη υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου.

Επί του πρώτου σκέλους του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που στηρίζεται σε εσφαλμένη εφαρμογή της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση

21 Πρώτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η εξαίρεση που αφορά την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Κατά την άποψή τους, από το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 προκύπτει ότι το άρθρο αυτό εφαρμόζεται μόνο στα έγγραφα για εσωτερική χρήση, πλην των νομικών συμβουλών. Οι εν λόγω συμβουλές υπόκεινται σε άλλη εξαίρεση, ήτοι στην προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258 εξαίρεση που αφορά την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών. Ως εκ τούτου, η εξαίρεση σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών αποτελεί ειδική διάταξη σε σχέση με την εξαίρεση που αφορά την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση.

22 Δεύτερον, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι, εν πάση περιπτώσει, οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση, δεν πληρούνται εν προκειμένω. Αφενός, το επίμαχο έγγραφο δεν είναι εσωτερικής φύσεως. Αφετέρου, το επίμαχο έγγραφο δεν συνδέεται με διοικητική, δικαστική ή νομοθετική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας θα προοριζόταν για εσωτερική χρήση ως προπαρασκευαστικό έγγραφο για την τελική απόφαση.

23 Τρίτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αιτιολογεί επαρκώς την ύπαρξη προσβολής του συμφέροντος το οποίο προστατεύει η εξαίρεση σχετικά με τα έγγραφα για εσωτερική χρήση. Αφενός, η υποθετική επιχειρηματολογία που παρατίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι σύμφωνη προς τις επιταγές της νομολογίας, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εξηγεί με ποιον τρόπο η γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου θα μπορούσε να μειώσει τον χώρο προβληματισμού της ΕΚΤ. Αφετέρου, τα επιχειρήματα σχετικά με τη μελλοντική σημασία του επίμαχου εγγράφου είναι αλυσιτελή, δεδομένου ότι το γράμμα του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της ΕΚΤ (στο εξής: πρωτόκολλο περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ) δεν έχει τροποποιηθεί.

24 Η ΕΚΤ αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων αυτών.

25 Προκαταρκτικώς, διαπιστώνεται ότι, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, απορρίπτεται αίτημα για πρόσβαση σε έγγραφο που έχει συνταχθεί ή έχει περιέλθει στην ΕΚΤ για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ίδιας της ΕΚΤ και της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών, των εθνικών αρμόδιων αρχών ή των εθνικών εντεταλμένων αρχών, ακόμη και κατόπιν λήψεως της αποφάσεως, εκτός εάν η γνωστοποίηση του εγγράφου υπαγορεύεται από υπέρτερο δημόσιο συμφέρον.

26 Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 παρουσιάζει σημαντικές διαφορές σε σχέση με το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43).

27 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη νομολογία, η εφαρμογή της εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1049/2001 προϋποθέτει ότι έχει αποδειχθεί ότι η πρόσβαση στο έγγραφο το οποίο έχει συνταχθεί για εσωτερική χρήση μπορεί να αποτελέσει συγκεκριμένη και πραγματική προσβολή της προστασίας της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων του θεσμικού οργάνου και ότι η προσβολή αυτή είναι σοβαρή (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Ιουλίου 2011, Σουηδία κατά MyTravel και Επιτροπής, C-506/08 P, EU:C:2011:496, σκέψεις 80 και 81, και της 13ης Ιανουαρίου 2017, Deza κατά ECHA, T-189/14, EU:T:2017:4, σκέψεις 172 και 173 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

28 Επιπλέον, το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001 προβαίνει σε σαφή διάκριση με κριτήριο το αν μια διαδικασία έχει περατωθεί ή όχι. Επομένως, κατά το πρώτο εδάφιο της εν λόγω διατάξεως, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως που αφορά την προστασία της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων κάθε έγγραφο που έχει συνταχθεί από θεσμικό όργανο για εσωτερική χρήση ή έχει παραληφθεί από θεσμικό όργανο και αφορά ζήτημα επί του οποίου το όργανο αυτό δεν έχει ακόμη αποφασίσει. Το δεύτερο εδάφιο της ίδιας διατάξεως προβλέπει ότι, μετά τη λήψη της αποφάσεως, η προαναφερθείσα εξαίρεση καλύπτει αποκλειστικώς τα έγγραφα που περιέχουν απόψεις οι οποίες προορίζονται για εσωτερική χρήση, ως μέρος συζητήσεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός του οικείου θεσμικού οργάνου (απόφαση της 21ης Ιουλίου 2011, Σουηδία κατά MyTravel και Επιτροπής, C-506/08 P, EU:C:2011:496, σκέψη 78).

29 Στο πλαίσιο, όμως, της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, δεν απαιτείται να αποδεικνύεται ότι συντρέχει σοβαρή προσβολή της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων. Ομοίως, το άρθρο αυτό δεν προβλέπει καμία διάκριση μεταξύ των εγγράφων για εσωτερική χρήση τα οποία αφορούν εν εξελίξει διαδικασία και εκείνων που αφορούν περατωθείσα διαδικασία.

30 Επομένως, προϋπόθεση για να αρνηθεί η ΕΚΤ την πρόσβαση σε έγγραφο δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 είναι μόνο να αποδεικνύεται, αφενός, ότι το εν λόγω έγγραφο προορίζεται για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ΕΚΤ και της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των οικείων εθνικών αρχών και, αφετέρου, ότι δεν υπάρχει υπέρτερο δημόσιο συμφέρον που να υπαγορεύει τη γνωστοποίηση του εν λόγω εγγράφου.

31 Η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 αποσκοπεί συνεπώς να προστατεύσει, αφενός, έναν χώρο προβληματισμού εντός της ΕΚΤ ώστε να είναι δυνατή η εμπιστευτική ανταλλαγή απόψεων εντός των οργάνων λήψεως αποφάσεων του θεσμικού οργάνου στο πλαίσιο των συσκέψεων και των προκαταρκτικών διαβουλεύσεών του, και, αφετέρου, έναν χώρο εμπιστευτικής ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των οικείων εθνικών αρχών.

32 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι η ΕΚΤ ζήτησε το επίμαχο έγγραφο από εξωτερικό νομικό σύμβουλο και ότι το έγγραφο αυτό φέρει τον τίτλο «Απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου για το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ».

33 Επιπλέον, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι στο επίμαχο έγγραφο εξετάζονται οι εξουσίες που έχει το Διοικητικό Συμβούλιο συμφώνως προς το άρθρο 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, ιδίως δε οι απαγορεύσεις, περιορισμοί ή όροι τους οποίους το εν λόγω Διοικητικό Συμβούλιο δύναται να επιβάλλει στην εκτέλεση από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες λειτουργιών εκτός του ΕΣΚΤ, στο μέτρο που οι εν λόγω λειτουργίες ενδέχεται να παρακωλύουν τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ.

34 Τα ανωτέρω δεν αναιρούνται από το περιεχόμενο του εγγράφου που κοινοποιήθηκε στο Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο του μέτρου διεξαγωγής αποδείξεων που μνημονεύθηκε στη σκέψη 10 ανωτέρω.

35 Δεν αμφισβητείται επίσης ότι, όπως διαπιστώθηκε στις σκέψεις 4 και 6 ανωτέρω, η ΕΚΤ αρνήθηκε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, την πρόσβαση στο επίμαχο έγγραφο βάσει, αφενός, της εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258, σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών, και, αφετέρου, της εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της ίδιας αποφάσεως, σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση.

36 Όσον αφορά την εξαίρεση σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση, η ΕΚΤ αιτιολόγησε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, την άρνησή της ως εξής:

«Η Εκτελεστική Επιτροπή επιθυμεί να διευκρινίσει ότι η αίτηση που υποβλήθηκε εν προκειμένω έχει ως αντικείμενο τη νομική γνωμοδότηση που ζητήθηκε προκειμένου να παρασχεθεί στα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ καλύτερη νομική ενημέρωση εν όψει των εσωτερικών συζητήσεων και των προβληματισμών τους και ότι η γνωμοδότηση αυτή προστατεύεται, αυτή καθαυτή, επίσης από το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως [2004/258] […]

Η νομική γνωμοδότηση αποσκοπούσε στην παροχή εμπεριστατωμένης νομικής συμβουλής ώστε να αποσαφηνισθεί το νομικό πλαίσιο, να εμπλουτισθούν οι εσωτερικοί προβληματισμοί των οργάνων λήψεως αποφάσεων και να παρασχεθεί συνδρομή κατά τις συσκέψεις και διαβουλεύσεις για την

[επείγουσα παροχή ρευστότητας], όχι μόνον το 2015, αλλά επίσης και σε μελλοντικές περιπτώσεις. Η νομική γνωμοδότηση είναι, αυτή καθαυτή, χρήσιμη για κάθε εξέταση, τρέχουσα ή μελλοντική, περιπτώσεων που εμπίπτουν στο άρθρο 14.4 [του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ] […]

Η Εκτελεστική Επιτροπή συμμερίζεται την άποψη του διευθυντή της Γενικής Γραμματείας ότι η γνωστοποίηση του εγγράφου θα υπονόμευε τη δυνατότητα αποτελεσματικής, ανεπίσημης και εμπιστευτικής συζητήσεως μεταξύ των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων και, κατά συνέπεια, θα περιόριζε τον "χώρο προβληματισμού" της ΕΚΤ. Εάν αποσπασθεί από το γενικότερο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται ή ληφθεί υπόψη μεμονωμένα, η νομική αυτή γνωμοδότηση θα μπορούσε ενδεχομένως να θίξει την ανεξαρτησία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, που αποτελεί θεμελιώδη αρχή την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 130 ΣΛΕΕ· αυτό ισχύει όλως ιδιαιτέρως σε ένα πλαίσιο [εθνικών κεντρικών τραπεζών] που προβαίνουν ή σχεδιάζουν να προβούν σε [επείγουσα παροχή ρευστότητας] ή επιτελούν άλλες λειτουργίες σε εθνικό επίπεδο.»

37 Εντεύθεν προκύπτει ότι το επίμαχο έγγραφο περιείχε την απάντηση ενός εξωτερικού νομικού συμβούλου σε αίτημα της ΕΚΤ για παροχή νομικών συμβουλών και ότι η ΕΚΤ έκρινε ότι το έγγραφο αυτό προοριζόταν να παράσχει «καλύτερη νομική ενημέρωση» στα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ και «συνδρομή» για τις εσωτερικές και προκαταρκτικές συζητήσεις και προβληματισμούς των οργάνων αυτών σχετικά με τις αποφάσεις τις οποίες θα έπρεπε να λάβει το Διοικητικό Συμβούλιο, δυνάμει του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, κατά το έτος 2015 και μετά.

38 Συναφώς, διαπιστώνεται, αφενός, ότι το άρθρο 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ ορίζει τα εξής:

«Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να εκτελούν και λειτουργίες άλλες από εκείνες που καθορίζονται [στο πρωτόκολλο περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ], εκτός εάν το Διοικητικό Συμβούλιο αποφανθεί, με πλειοψηφία δύο τρίτων των ψήφων, ότι οι λειτουργίες αυτές παρακωλύουν τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ. Οι εν λόγω λειτουργίες εκτελούνται υπ' ευθύνη των εθνικών κεντρικών τραπεζών και δεν θεωρούνται ότι αποτελούν μέρος των λειτουργιών του ΕΣΚΤ.»

39 Ως εκ τούτου, από το εν λόγω άρθρο 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ προκύπτει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ είναι το αρμόδιο όργανο μεταξύ άλλων για τον περιορισμό της επείγουσας παροχής ρευστότητας από μια εθνική κεντρική τράπεζα, στο μέτρο που ήθελε θεωρηθεί ότι η παροχή αυτή παρακωλύει τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ.

40 Αφετέρου, διαπιστώνεται ότι, συμφώνως προς το άρθρο 10.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, οι εργασίες των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου είναι μυστικές και μόνον το εν λόγω Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να δημοσιεύσει το αποτέλεσμα των συσκέψεών του.

41 Βάσει των ανωτέρω, επισημαίνεται ότι η ΕΚΤ ορθώς θεώρησε ότι το επίμαχο έγγραφο αποτελούσε έγγραφο για εσωτερική χρήση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, στο μέτρο που έκρινε ότι το έγγραφο αυτό προοριζόταν να παράσχει πληροφορίες και συνδρομή κατά τις συσκέψεις του Διοικητικού Συμβουλίου στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που του έχουν ανατεθεί από το άρθρο 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.

42 Τα επιχειρήματα των προσφευγόντων δεν αναιρούν την εκτίμηση αυτή.

43 Πρώτον, πρέπει εκ προοιμίου να απορριφθεί το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι η εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν έχει εφαρμογή στο επίμαχο έγγραφο, εκ του λόγου ότι αυτό αποτελεί νομική γνωμοδότηση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών, που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της εν λόγω αποφάσεως. Ο ισχυρισμός αυτός δεν έχει έρεισμα ούτε στο γράμμα ούτε στον σκοπό των εν λόγω διατάξεων.

44 Αφενός, πρέπει να τονιστεί ότι η ΕΚΤ μπορεί, στο πλαίσιο της εξετάσεως των αιτήσεων για πρόσβαση σε έγγραφα που έχει στην κατοχή της, να λαμβάνει υπόψη όχι μόνον έναν, αλλά περισσότερους από τους λόγους αρνήσεως στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 4 της αποφάσεως 2004/258 (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 28ης Ιουνίου 2012, Επιτροπή κατά Éditions Odile Jacob, C-404/10 P, EU:C:2012:393, σκέψη 113, και της 3ης Ιουλίου 2014, Συμβούλιο κατά in't Veld, C-350/12 P, EU:C:2014:2039, σκέψη 100 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

45 Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, πρέπει να τονιστεί ότι οι εξαιρέσεις που αιτιολογούν την άρνηση προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο, ήτοι η εξαίρεση σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών και η εξαίρεση σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση, συνιστούν εκάστη αυτοτελή λόγο αρνήσεως, δεδομένου ότι η πρώτη εξαίρεση δεν αποτελεί lex specialis σε σχέση με τη δεύτερη.

46 Αφετέρου, διαπιστώνεται ότι, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, η προβλεπόμενη εξαίρεση αφορά τα έγγραφα που έχουν συνταχθεί ή έχουν περιέλθει στην ΕΚΤ για εσωτερική χρήση ή στο πλαίσιο ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρχών, ανεξαρτήτως του αν περιέχουν ή όχι νομικές συμβουλές.

47 Ως εκ τούτου, είναι αδιάφορο, για την εφαρμογή της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, το γεγονός ότι το επίμαχο έγγραφο μπορεί να χαρακτηρισθεί επίσης ως νομική συμβουλή. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, εξάλλου, ότι, επί του σημείου αυτού, οι προσφεύγοντες αντιφάσκουν, καθόσον οι ίδιοι υποστηρίζουν, με το δικόγραφο της προσφυγής, ότι το επίμαχο έγγραφο δεν μπορεί να θεωρηθεί νομική συμβουλή για την εφαρμογή της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258.

48 Δεύτερον, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν πληρούνται, δεδομένου ότι το επίμαχο έγγραφο, αφενός, δεν είναι εσωτερικής φύσεως και, αφετέρου, δεν συνδέεται με συγκεκριμένη διαδικασία.

49 Όπως προβάλλει η ΕΚΤ, με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν υποστηρίζεται ότι το επίμαχο έγγραφο είναι εσωτερικό έγγραφο, αλλά ότι το εν λόγω έγγραφο προορίζεται για εσωτερική χρήση. Συγκεκριμένα, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει σαφώς ότι το επίμαχο έγγραφο ζητήθηκε από εξωτερικό νομικό σύμβουλο προκειμένου να παρασχεθεί εμπεριστατωμένη νομική συμβουλή ώστε να εμπλουτισθούν οι εσωτερικοί προβληματισμοί των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ και να παρασχεθεί συνδρομή κατά τις συσκέψεις και διαβουλεύσεις τους (βλ. σκέψη 36 ανωτέρω).

50 Επιπλέον, το επίμαχο έγγραφο δεν συνδέεται, βεβαίως, με συγκεκριμένη διαδικασία και, ως εκ τούτου, δεν συνιστά έγγραφο βάσει του οποίου η ΕΚΤ έλαβε θέση σε συγκεκριμένη περίπτωση κατά τρόπο οριστικό. Εντούτοις, όπως προκύπτει επίσης από την προσβαλλόμενη απόφαση, το έγγραφο αυτό προορίζεται να παράσχει, σε γενικές γραμμές, συνδρομή κατά τις συσκέψεις για τις αποφάσεις που θα έπρεπε να λάβει το Διοικητικό Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, κατά το έτος 2015 και μετά. Ως εκ τούτου, το έγγραφο αυτό αποτελεί προπαρασκευαστικό έγγραφο, εν όψει της ενδεχόμενης λήψεως αποφάσεων από τα όργανα της ΕΚΤ.

51 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 25 έως 31 ανωτέρω, ότι η εφαρμογή της εξαιρέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν απαιτεί να αποδείξει η ΕΚΤ ότι η γνωστοποίηση του εγγράφου θα έθιγε σοβαρά τη διαδικασία που ακολουθεί για τη λήψη αποφάσεως. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι το επίμαχο έγγραφο δεν συνδέεται με συγκεκριμένη διαδικασία δεν αρκεί για να αποκλεισθεί η εφαρμογή της εξαιρέσεως αυτής.

52 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το επίμαχο έγγραφο δεν προοριζόταν για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ΕΚΤ, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258.

53 Τρίτον, όσον αφορά τη φερόμενη παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και να εκθέτει με σαφήνεια και χωρίς αμφισημία τη συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους ελήφθη το μέτρο, στο δε αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ. αποφάσεις της 22ας Μαρτίου 2001, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-17/99, EU:C:2001:178, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 28ης Μαρτίου 2017, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής, T-210/15, EU:T:2017:224, σκέψη 87).

54 Επιπλέον, θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι η ΕΚΤ διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά το κατά πόσον η γνωστοποίηση των περιεχόμενων στο επίμαχο έγγραφο πληροφοριών μπορούσε να θίξει το δημόσιο συμφέρον σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση. Συνεπώς, ο έλεγχος της νομιμότητας που ασκεί ο δικαστής της Ένωσης συναφώς πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογήσεως, της ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών καθώς και της ελλείψεως πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Ιουνίου 2015, Versorgungswerk der Zahnärztekammer Schleswig-Holstein κατά ΕΚΤ, T-376/13, EU:T:2015:361, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ως εκ τούτου, λόγω του περιορισμένου ελέγχου του δικαστή της Ένωσης, η τήρηση της υποχρεώσεως που υπέχει η ΕΚΤ να αιτιολογεί επαρκώς τις αποφάσεις της έχει ακόμη πιο θεμελιώδη σημασία. Πράγματι, μόνο με τον τρόπο αυτόν είναι ο δικαστής της Ένωσης σε θέση να ελέγξει αν συντρέχουν τα πραγματικά και τα νομικά στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Ιουνίου 2015, Versorgungswerk der Zahnärztekammer Schleswig-Holstein κατά ΕΚΤ, T-376/13, EU:T:2015:361, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

55 Εν προκειμένω, η προσβαλλομένη απόφαση διευκρινίζει ότι το επίμαχο έγγραφο ήταν ένα έγγραφο για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων του Διοικητικού Συμβουλίου. Συναφώς, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι το επίμαχο έγγραφο είχε ζητηθεί από εξωτερικό νομικό σύμβουλο ώστε να εμπλουτισθούν οι προβληματισμοί και να παρασχεθεί συνδρομή κατά τις συσκέψεις για τις αποφάσεις που θα έπρεπε να λάβει το Διοικητικό Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, κατά το έτος 2015 και μετά. Κατά την ΕΚΤ, η γνωστοποίηση του εγγράφου «θα υπονόμευε τη δυνατότητα αποτελεσματικής, ανεπίσημης και εμπιστευτικής συζητήσεως μεταξύ των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων και, κατά συνέπεια, θα περιόριζε τον "χώρο προβληματισμού" της ΕΚΤ». Περαιτέρω, η γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου, στον βαθμό που το έγγραφο αυτό θα απομονωνόταν από το γενικότερο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, θα μπορούσε να θίξει την ανεξαρτησία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, που αποτελεί θεμελιώδη αρχή την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 130 ΣΛΕΕ (βλ. σκέψη 36 ανωτέρω).

56 Εντεύθεν συνάγεται ότι, εν αντιθέσει προς όσα προβάλλουν οι προσφεύγοντες, από την αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν ελλείπουν συγκεκριμένα στοιχεία που υποδηλώνουν, μεταξύ άλλων, τη φύση του επίμαχου εγγράφου, τη λειτουργία του και τον σκοπό του εντός της ΕΚΤ καθώς και τους κίνδυνους που θα συνεπαγόταν η γνωστοποίηση του.

57 Επιπλέον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως ουδόλως εμπόδιζε την ΕΚΤ να στηριχθεί σε εκτιμήσεις λαμβάνουσες υπόψη τα υποθετικά αποτελέσματα τα οποία θα μπορούσε να έχει η γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου για τον χώρο προβληματισμού της ΕΚΤ. Πράγματι, αφενός, η προαναφερθείσα συλλογιστική είναι αρκούντως συγκεκριμένη ώστε να παρέχει τη δυνατότητα στους προσφεύγοντες να αμφισβητήσουν το βάσιμό της και στο Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του. Αφετέρου, όπως προβάλλει η ΕΚΤ, η απουσία αναλυτικότερης αιτιολογίας

δικαιολογείτο από τη μέριμνα να μην αποκαλυφθούν πληροφορίες στην προστασία των οποίων αποσκοπεί η προβληθείσα εξαίρεση (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Ιουνίου 2015, Versorgungswerk der Zahnärztekammer Schleswig-Holstein κατά ΕΚΤ, T-376/13, EU:T:2015:361, σκέψη 55).

58 Κατά συνέπεια, η ΕΚΤ τήρησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει. Ως εκ τούτου, στο μέτρο που η αιτίαση αυτή αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως ως ουσιώδη τύπο, πρέπει να απορριφθεί.

59 Εξάλλου, στο μέτρο που η επιχειρηματολογία των προσφευγόντων αποσκοπεί στην αμφισβήτηση του βασίμου της αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 41 ανωτέρω, οι λόγοι που αναφέρονται στην προσβαλλόμενη απόφαση για να θεωρηθεί ότι το επίμαχο έγγραφο αποτελούσε έγγραφο για εσωτερική χρήση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν είναι εσφαλμένοι.

60 Συναφώς, πρέπει να προστεθεί ότι, αντιθέτως προς όσα ισχυρίζονται οι προσφεύγοντες, η ΕΚΤ μπορούσε νομίμως να λάβει υπόψη τα υποθετικά αποτελέσματα τα οποία θα μπορούσε να έχει η γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου για τον χώρο προβληματισμού της ΕΚΤ κατά το έτος 2015 καθώς και κατά την μεταγενέστερη του 2015 περίοδο, δεδομένου ότι το γράμμα του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ δεν είχε τροποποιηθεί, οπότε το επίμαχο έγγραφο διατηρούσε τη χρησιμότητά του.

61 Κατόπιν των προεκτεθέντων, πρέπει να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως.

Επί του δευτέρου σκέλους του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που στηρίζεται στην ύπαρξη υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου

62 Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της εξαιρέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, εντούτοις υφίσταται υπέρτερο δημόσιο συμφέρον για τη γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου. Κατά τους προσφεύγοντες, πρώτον, το εν λόγω υπέρτερο δημόσιο συμφέρον προκύπτει, εν γένει, από το γεγονός ότι οι πολίτες έχουν κατ' αρχήν συμφέρον να ελέγχουν τη νομιμότητα της δράσεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Επιπλέον, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 1 της αποφάσεως 2004/258, η αυξημένη διαφάνεια βελτιώνει τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων και ενισχύει τη νομιμότητα, την αποτελεσματικότητα και την υπευθυνότητα της διοικήσεως. Δεύτερον, το εν λόγω υπέρτερο δημόσιο συμφέρον απορρέει, ειδικότερα, από το συμφέρον να γίνει γνωστό κατά πόσον η ΕΚΤ προέβη σε στάθμιση διαφόρων στόχων, όταν συνέταξε τη συμφωνία για την επείγουσα παροχή ρευστότητας της 17ης Μαΐου 2017 και με ποιον τρόπο οι νομικοί εμπειρογνώμονες της ΕΚΤ ερμήνευσαν το συναφές νομικό πλαίσιο. Τρίτον, η ΕΚΤ υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κατά τη στάθμιση των εμπλεκομένων συμφερόντων, διότι στηρίχθηκε στην εσφαλμένη παραδοχή περί υπεροχής του συμφέροντος της διαφυλάξεως της εμπιστευτικότητας. Όπως προκύπτει ιδίως από το άρθρο 42 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και από την απόφαση της 18ης Ιουλίου 2017, Επιτροπή κατά Breyer (C-213/15 P, EU:C:2017:563), απαιτείται στάθμιση συμφερόντων, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι το έγγραφο στο οποίο ζητήθηκε πρόσβαση αφορά τις διοικητικές δραστηριότητες του θεσμικού οργάνου ή τον κύριο τομέα δραστηριότητας αυτού.

63 Η ΕΚΤ αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων αυτών.

64 Εισαγωγικώς, πρέπει να τονιστεί ότι, στις περιπτώσεις του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, η ΕΚΤ οφείλει να παράσχει εξηγήσεις σχετικά με το ζήτημα μήπως υφίσταται παρ' όλα αυτά υπέρτερο δημόσιο συμφέρον το οποίο να δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του

οικείου εγγράφου (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 2008, Σουηδία και Turco κατά Συμβουλίου, C-39/05 P και C-52/05 P, EU:C:2008:374, σκέψη 49, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, Besselink κατά Συμβουλίου, T-331/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:419, σκέψη 96).

65 Ειδικότερα, η ρύθμιση της προβλεπόμενης στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 εξαιρέσεως βασίζεται σε μια στάθμιση αντιτιθέμενων συμφερόντων σε συγκεκριμένη κατάσταση, ήτοι, αφενός, των συμφερόντων που θα ευνοούνταν από τη γνωστοποίηση των οικείων εγγράφων και, αφετέρου, των συμφερόντων που θα απειλούνταν από τη γνωστοποίηση αυτή. Η απόφαση που λαμβάνεται επί αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα εξαρτάται από την απάντηση που θα δοθεί στο ζήτημα ποιο είναι το συμφέρον που πρέπει να υπερισχύσει στη συγκεκριμένη περίπτωση (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2013, LPN και Φινλανδία κατά Επιτροπής, C-514/11 P και C-605/11 P, EU:C:2013:738, σκέψη 42).

66 Ενώ στο οικείο θεσμικό όργανο εναπόκειται να σταθμίσει αποκλίνοντα συμφέροντα, στον προσφεύγοντα απόκειται να επικαλεσθεί κατά τρόπο συγκεκριμένο στοιχεία που να θεμελιώνουν ένα τέτοιο υπέρτερο δημόσιο συμφέρον. Η έκθεση εκτιμήσεων αμιγώς γενικής φύσεως δεν αρκεί προκειμένου να αποδειχθεί ότι υπέρτερο δημόσιο συμφέρον κατισχύει των λόγων που δικαιολογούν την άρνηση γνωστοποιήσεως των επίμαχων εγγράφων (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Herbert Smith Freehills κατά Επιτροπής, T-755/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:482, σκέψη 69 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

67 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, η ΕΚΤ έκρινε ότι δεν συνέτρεχε υπέρτερο δημόσιο συμφέρον που να δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΚΤ διευκρίνισε, πρώτον, ότι το συμφέρον που επικαλούνται οι προσφεύγοντες, ήτοι το δικαίωμα των πολιτών να ελέγχουν τη νομιμότητα των μέτρων που ελήφθησαν από την ΕΚΤ, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ότι έχει τον χαρακτήρα δημοσίου συμφέροντος, δεν κατίσχυε των συμφερόντων που προστατεύονται από την εξαίρεση σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση. Δεύτερον, το δημόσιο συμφέρον εξυπηρετείτο αποτελεσματικότερα στην προκειμένη περίπτωση μέσω της προστασίας των συσκέψεων και των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της ΕΚΤ, καθόσον η προστασία αυτή ήταν αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ικανότητα της ΕΚΤ να επιτελεί τις λειτουργίες της. Τρίτον, το επίμαχο έγγραφο δεν αφορά καμία συγκεκριμένη απόφαση της ΕΚΤ και δεν περιέχει κρίσεις επί της νομιμότητας των πράξεών της. Τέταρτον, μόνον ο δικαστής της Ένωσης είναι αρμόδιος να εξετάζει τη νομιμότητα των πράξεων της ΕΚΤ.

68 Τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγοντες δεν αναιρούν την εκτίμηση αυτή.

69 Πρώτον, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα των προσφευγόντων περί της φερόμενης αυξημένης διαφάνειας που απορρέει από την αιτιολογική σκέψη 1 της αποφάσεως 2004/258. Όπως προκύπτει από τον συνδυασμό των αιτιολογικών σκέψεων 1 έως 3 της αποφάσεως 2004/258, η ευρύτερη πρόσβαση στα έγγραφα και τα αρχεία της ΕΚΤ την οποία επιδιώκει η απόφαση αυτή πρέπει να συμβαδίζει με την ανάγκη να προστατεύεται, μεταξύ άλλων, η ανεξαρτησία της ΕΚΤ και η εμπιστευτικότητα ορισμένων ζητημάτων που ανάγονται στην άσκηση των καθηκόντων της (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω).

70 Δεύτερον, όσον αφορά το συμφέρον των πολιτών να ελέγχουν τη νομιμότητα των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που μνημονεύεται στη σκέψη 66 ανωτέρω, μια τόσο γενική εκτίμηση δεν μπορεί να είναι ικανή να αποδείξει ότι η αρχή της διαφάνειας έχει εν προκειμένω τόσο επιτακτικό χαρακτήρα ώστε να δύναται να κατισχύσει των λόγων που δικαιολογούν την άρνηση προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Herbert Smith Freehills κατά Επιτροπής, T-755/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:482, σκέψη 74).

71 Τρίτον, όσον αφορά το συμφέρον να γίνει γνωστό κατά πόσον η ΕΚΤ είχε προβεί στη στάθμιση διαφόρων στόχων όταν συνέταξε τη συμφωνία για την επείγουσα παροχή ρευστότητας της 17ης Μαΐου 2017 και με ποιον τρόπο οι νομικοί εμπειρογνώμονες της ΕΚΤ ερμήνευσαν το συναφές νομικό πλαίσιο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ένα τέτοιο συμφέρον, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ότι έχει δημόσιο χαρακτήρα, δεν αποδείχθηκε εν προκειμένω. Όπως υποστηρίζει η ΕΚΤ, η συμφωνία εγκρίθηκε και το επίμαχο έγγραφο συντάχθηκε σε ημερομηνίες που απείχαν πολύ μεταξύ τους, το δε επίμαχο έγγραφο δεν αφορά την επείγουσα παροχή ρευστότητας, αλλά γενικά ζητήματα που συνδέονται με την ερμηνεία του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου περί του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ. Στο πλαίσιο αυτό, δεν αποδείχθηκε ότι το επίμαχο έγγραφο είχε άμεση σχέση με τη συμφωνία για την επείγουσα παροχή ρευστότητας.

72 Εν πάση περιπτώσει, το συμφέρον προς απόκτηση προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο λόγω του χαρακτήρα που φέρεται να έχει αυτό ως προπαρασκευαστικό έγγραφο της συμφωνίας για την επείγουσα παροχή ρευστότητας δεν μπορεί να κατισχύσει του δημόσιου συμφέροντος στο οποίο στηρίζεται η εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, ήτοι του δημόσιου συμφέροντος σε σχέση με την προστασία, αφενός, ενός χώρου προβληματισμού εντός της ΕΚΤ που να επιτρέπει την εμπιστευτική ανταλλαγή απόψεων εντός των οργάνων λήψεως αποφάσεων του θεσμικού οργάνου στο πλαίσιο των συσκέψεων και των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων του οργάνου και, αφετέρου, ενός χώρου εμπιστευτικής ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των οικείων εθνικών αρχών. Επιπλέον, δεδομένου ότι η συμφωνία για την επείγουσα παροχή ρευστότητας είναι δημόσιο έγγραφο, οι προσφεύγοντες ήσαν σε θέση να την εξετάσουν προκειμένου να ελέγξουν τη στάθμιση των διαφόρων επιδιωκόμενων στόχων και την ερμηνεία του σχετικού νομικού πλαισίου στις οποίες προέβη η ΕΚΤ κατά τη σύνταξή της.

73 Κατόπιν των προεκτεθέντων, το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί και, κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του.

74 Δεδομένου ότι η ΕΚΤ μπορούσε βασίμως να στηρίξει την άρνησή της να επιτρέψει την πρόσβαση στο επίμαχο έγγραφο στην εξαίρεση από το δικαίωμα προσβάσεως η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, δεν είναι αναγκαίο να εξετασθεί ο πρώτος λόγος ακυρώσεως σχετικά με την εξαίρεση από το δικαίωμα προσβάσεως η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της εν λόγω αποφάσεως.

75 Επομένως, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως αβάσιμη.

Επί των δικαστικών εξόδων

76 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

77 Δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικασθούν στα δικαστικά έξοδα, συμφώνως προς το σχετικό αίτημα της ΕΚΤ.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Οι Fabio De Masi και Γιάνης Βαρουφάκης φέρουν, πέραν των δικαστικών εξόδων τους, και τα δικαστικά έξοδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Prek Schalin Costeira

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Μαρτίου 2019.

(υπογραφές)